Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — Ч. 271. — Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 21. падолиста 1921.

VOL. XXIX. — No. 271. — Jersey City, N. J., Monday, November 21, 1921. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

АМЕРИКА ПРОТИВИТЬСЯ ДОМАГАННЮ ЯПАНУ

ВАШИНГТОН, 18. падолиста. — Різні члени американської делеґації на конференції для [illegible]еншення зброєнь дали до пізнання, що американський уряд [illegible]буде противитися домаганню Япану позволити йому держати [illegible]льшу фльоту, як се пропонував секретар Гюз.

Як відомо, першого дня нара[illegible] конференції Гюз, предкладаючи плян Злучених Держав щодо зменшення зброєнь, запропонував такі зменшення фльот, що фльоти Злучених Держав, Анґлії та Япану будуть стояти до себе в такому відношенню, в якому стоять числа 5, 5 і 3; значить, Злучені Держави і Анґлія мають мати рівні фльоти, а [illegible] має мати фльоту, яка під зглядом місткости виносить [illegible] скільки виносять три пяті части фльоти Анґлії або Зл[illegible]ених Держав. Япанські делеґати на повній конференції заявили, що вони годяться в засаді на пропозицію Гюза, але опісля дали до зрозуміння, що вони бажають роздобути від конференції дозвіл мати більшу фльоту, як пропонував Гюз.

Проти сього домагання американські делеґати заняли виразно вороже становище, заявляючи, що пропозиція Гюза опирається на фактично існуючих обставинах та що сповнення волі Япану значилоби наверненнє до давнього нещастя, себто до перегонів в зброєнню межи трома великими морськими державами.

СЕНАТ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА ЗАБОРОНОЮ ПИВА.

ВАШИНГТОН, 18. падолиста. — Сенат приняв нині значною більшостю голосів закон проти пива, вироблений спільною конференцією представників сенату та палати послів.

Законопроект, котрий уже був ухвалений палатою послів і тепер іде до підпису президента, забороняє уживати пива та других солодових напитків для лікарських цілий та обмежує лікарів в записуванню хорим других алькоголічних напитків. До сього законопроєкта додана була поправка, щоби заборонити поліції та функціонарам прогибіційного уряду ревідувати особи та трусити доми без дозволу суду (без так званого „серч ворант"); конференція представників сенату та палати послів не приняла сеї поправки в цілости, але помістила в законі постанову, на основі котрої урядники обовязані постаратися о судовий дозвіл на ревізію лише в такім случаю, коли ходить о ревізії в приватнім мешканю. До ревізії автомобіля або якого другого воза, до ревізії канцелярії (офісу), склепу або до ревізії особи судового дозволу не треба.

З огляду на сю постанову противники законопроекта підносили, що вона не годиться з американською конституцією і тому буде узнаний судом за неконституційний. Проти законопроекта вели боротьбу сенатори Водсверт, Стенлі, Бравсард та Брандеґі. Сенатор Лодж, провідник републиканців, та сенатор Андервуд, провідник демократів, також були проти нього, хоч не покладали великих старань його повалити.

РОБІТНИКИ ВЕЛИКИХ РІЗНИЦЬ ГОДЯТЬСЯ НА ЗНИЖКУ ЗАПЛАТИ.

ШІКАҐО, Илинойс, 18. падолиста. — Робітники великого різницького підприємства Армур і Ко., котрі числять понад 26,000, постановили приняти знижку їх робітничої заплати.

Робітники згодилися на знижку за посередництвом так званого Фабричного Зарядчого Комітету (Плент Говернінґ Коміті) ,котрий був вибраний робітниками підприємства на основі недавно предложеного пляну компанії. Робітники сього підприємства вибрали в девятьох містах 24 делеґатів, котрі зїхалися вчора на конференцію з представниками підприємства, котрих також було 24. Урядники предложили робітникам книги підприємства, пояснили ситуацію, в якій находиться підприємство, а з якої виходить потреба знизити заплату. Робітничі представники згодилися на потребу знижки, полишаючи висоту знижки до порішення підприємству. Опісля компанія предложила скалю знижки, яку робітники приняли.

Про подібні злагоди зі своїми робітниками доносять другі різницькі підприємства.

ДЕПУТАЦІЯ ПРОСИТЬ ПРЕЗИДЕНТА ЗА ПОЛІТИЧНИМИ ВЯЗНЯМИ.

ВАШИНГТОН, 18. падолиста. — У президента Гардинга заявилася нині велика депутація, зложена з визначних політичних і суспільних діячів Америки, та просила його випустити на волю усіх політичних вязнів, що сидять в американських вязницях за переступлення воєнних законів.

В петиції (просьбі), врученій при тій нагоді президентови, подається число вязнів на 147. Вони засуджені на ріжні кари аж до 20 літ. Засуджені вони, так пише петиція, лише за те, що висказували свій погляд, відмінний від погляду уряду. Ніодин з них не засуджений за злочин, який кидавби на винуватця несславу. Ні один з них не зробив якого вчинку на користь ворога.

Президент Гардинг відповів депутації, що в справі визволення сих вязнів він ще не рішився на ніякий крок.

ГАРДИНГ ДЯКУЄ ЮНІЯМ ЗА ЇХ СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ РОЗОРУЖЕННЯ.

ВАШИНГТОН, 17. падолиста. Президент Гардинг вислав до ради робітничих юній в Ню Йорку, подяку за їх становище, яке вони заняли на публичнім вічу в Медисон Сквер Гарден дня 11. падолиста.

Телеграма юнійної ради була прочитана на повнім засіданню конференції і кількох представників чужих держав говорило про телеграму, вказуючи на неї як на доказ, що Злучених Держав населення стоїть за зменшенням зброєнь.

УРЯД ДОЗВАЛЯЄ ПРОДАВАТИ „ЛІЧНИЧЕ ПИВО".

ВАШИНГТОН, 17. падолиста. Комішенер Блер вислав до всіх директорів прогибіції телеграми, в котрих повідомляє їх, що вони мають дозваляти поправити перміти для дрібних аптекарів так, щоби їм вільно було продавати пиво для лічничих цілий.

Рівночасно сей самий уряд вислав тисячі телеграм до аптекарів, котрі питалися о інформацію в тім зглядї, подаючи їм до відома, що о дозвіл продавати „лічниче пиво" треба відноситися до стейтового директора прогибіції.

АМЕРИКАНЦІ НА УКРАЇНІ.

Секретар московської місії в Ревелі Шеншін заявив, що група американських інженерів цими днями переїхала через Ревель до совєтської Росії. Інженери ці є на посаді товариства, котре володіло заводами хліборобських машин на Україні і котре має на мсті розпочати знову роботу на цих заводах. Крім того, проїхала ще група закордонних інженерів, котра виступає на службу до совєтського уряду.

БОГАТО НЮЙОРСЬКИХ КРАВЕЦЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПІДДАЄТЬСЯ ЮНІЯМ.

Уряд юнії кравецьких робітників подає до відома, що в четвер 103 підприємства погодилося з юніями, годячись на юнійні умови. Робітники тих фабрик вернуть зараз до роботи. Їх число виносить 4,-221.

Рівночасно предсідатель товариства кравецьких підприємців оголосив публично свою заяву, що другі підприємці не думають уступати робітникам і що вони так довго не зроблять умови з робітниками, поки робітники не пристануть на заплату від штуки.

Поліція арештувала в четвер кількоро страйкерів. Як каже, поліція, страйкарі прийшли до одної кравецької шапи і стали намовляти робітників, щоби покинули роботу. Робітники не хотіли, і страйкарі відійшли. Опісля вернули вони з фляшками в руках, кинули їх у шапу і ранили кілька робітниць. Поліція тоді їх арештувала.

НАСТРІЙ ЖИДІВСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ В ОДЕСІ

В останній час жидівське населення страшенно стурбоване явно антисемітським настроєм, як червоної армії, так і деяких правлячих кол Совдепії.

В кінці серпня був зїзд Жидів в Одесі на Пересипі. На цьому зїзді виступав з промовою духовний рабін, який зазначав, що надходить тяжкий час для жидівського населення. Неминучість погромів передбачається і радив Жидам, як скорше прийняти міри для забезпечення себе від нелюдського лиха.

У звязку з таким станом помічається велика хвиля еміграції Жидів до Румунії і взагалі, за кордон.

ВИКИНУЛИ ГОВАТА З ЮНІЇ.

Джан Луис, голова майнерської юнії Ди Юнайтид Майн Веркерс оф Америка, оголосив урядово, що Александер Говат, голова канзаського округа згаданої майнерської юнії та від яких 20 літ дуже визначний діяч в робітничих юніях стейту, перестав автоматично бути членом юнії. З ним рівночасно стратило членство другі урядники окружної юнії, котрі разом з ним виступили проти припорученя головного заряду юнії в справі страйку вуглевих робітників в околиці Питсбурґа, в стейті Канзас. Майнерська юнія заявляє, також, що вона виключить рівнож усіх 4000 майнерів, які послухували Говата, а не головний уряд юнії. Викинені майнери будуть могти бути приняті назад до юнії, як заплатять по 10 долярів до каси юнії. Принятє Говата та других урядників окружної юнії буде залежати від волі межинародної юнії.

НЕ МОЖНА НАЙТИ ВЛАСТИТЕЛЯ 57 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.

Чарлс Нюмен з Шікаґо, президент одної мучної компанії, найшов на вулиці калитку з 57,000 долярів. Він зараз оголосив своє найдення в газетах, але до згуби ніхто не зголосився. Недавно находчик подав вістку до газет, остерегаючу властителя калитки, щоби зголосився скоро, бо в противнім разі находчик роздаст, найдену суму, даючи половину на Червоний Хрест, а половину на потерпівших через війну в Европі.

СХІДНО-ГАЛИЦЬКЕ ПИТАННЯ.

Париський „Джорнал де Дебатс" від 19. ц. м. обговорює в довшій статті східно-галицьке питання. Треба подивляти — пише газета — терпеливість Українців Східної Галичини, як зважимо, що вони мусять переносити під польською окупацією. Щоденна преса цілого світа подає про арештовання, реквізиції, колонізацію чужим елементом, закривання усіх українсько-національних газет, які там на порядку дневнім. Антанта повинна вже вкінці зрозуміти, що розвязання східно-галицького питання повинно вже раз бути полагоджене.

КОРАБЕЛЬ БЕЗ ЛЮДЕЙ.

Анґлія має намір ввести у свою фльоту маленькі кораблики з вибуховими засобами, але без екіпажу, якими керують хвилі бездротового телеґрафу. Спроба „збудувати човни, якими-б на відстані керував кабель, уперше була зроблена в Анґлії в 1885 р. Підчас останньої війни у Зеебрюґґе та Остенде Німці, бажаючи тримати ворожі кораблі на великій відстані від бельгійського побережжа, мали два моторних бистроходних човни, на яких на барабанах були намотані проводи довжиною у 80 кільометрів. Ці човни вів аероплян, який телеграфував на берегову станцію вказівки що до напрямку човна. Тепер керування цими човнами буде переводитися без звязуючого кабеля, безпосередньо аероплянома, який буде вести човен хвилями Мар-

НАПАД ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ НА УКРАЇНСЬКІ ЗБОРИ В БУДИНКАХ ЦЕРКВИ СВ. ЮРА У ЛЬВОВІ

ЛЬВІВ, дня 1. падолиста. — Вчерашня урядова „Газета Львовска" повідомляє:

Сьогодня, в неділю, о 12 годині відділ державної поліції окружив українську катедру св. Юра і будинки обіч неї і на поданий сиґнал увійшов до будинку, де мешкають українські каноніки. В тому будинку в салі, де завсіди дяки складають іспити, захопили комуністичний (?) зїзд. Якраз в той час, як увійшла поліція, відбувались наради. Через те, що деякі члени тайного конґресу (?) кинулись на поліцію, поліція дала кілька вистрілів для постраху, а потім вже у великій скількости увійшла до салі. Заарештовано кільканайцять осіб спомік участників зїзду. Слідство показало, що до конґресу готувались вже давно і реченець його був точно призначений. На конґрес прибули делеґати комуністичних (?) організацій, загальна керма яких була в українських руках. Підчас конґресу ніхто не мав права виходити поза будинки катедри св. Юра, і з тою метою президія зїзду зробила запаси живности і напитків. В нарадах брали участь члени тайних українських організацій К. У. М. і „Воля". Знайдено богато відозв і аґітаційних брошур. У моменті вступу поліції до будинку катедри на коридорі вартовим стояв український священик.

Замітка. — Поляки усе, коли нападають на Українці, то оголошують перед світом, що вони нападають на большевиків. Так було в маю, 1919, коли напали на Галицьку Україну. Так було нераз опісля. І так теж голосять і тепер. „К. У. М." — се є Комітет Української Молодіжи, до якого належать всі українські студенти без ріжниці партій, а „Воля" се є соціялістичне товариство, а не большевицьке. Впрочім, і так ніхто не повірить Ляхам, аби в Юрі у Львові були большевицькі зборки, та аби священики сторожили їх. Хиба може такі затуманені Ляхи найдуться, що в се повірять. Але перед світом Ляхам вигідно брехати про свій злочин, як вони викручуються, що нападу доконали на... большевиків.

ГАЛИЦЬКІ УКРАЇНЦІ ЗАЧИНАЮТЬ БОРОТЬБУ ПРОТИ ЛЯЦЬКИХ НАЇЗНИКІВ НА СПОСІБ ІРЛЯНДСЬКИХ „ШИН-ФЕЙНЕРІВ".

ЛЬВІВ, 1. падолиста. — **Незвісні люди постинали на залізничій лінії Журавиця-Радимно коло села Вишатичі кільканайцять телеграфічних стовпів. Крім того також постинано телеграфічні стовпи в ікількох місцях на залізничій лінії до Львова. Також у Львові незвісні люди поперетинали телеграфічні проводи, які лучили почтову централю з будинками військових і цивільних властий.**

Замітка. — Польські газети у Львові і Варшаві, доносячи про початки українського терору в Галичині проти ляцьких наїзників, пишуть, що „Українці повідомили польські власти, що переходять в Галичині до боротьби при помочі терору". Певна річ, що як Українці змушені перейти до сеї боротьби проти Ляхо-Татар, то їх не повідомляють писменно, але своїми ділами.

З ПРИВОДУ ЗАКРИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КОМІТЕТУ У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ, дня 1. падолиста. — **З моменту закриття найбільшої української гуманітарної інституції в Східній Галичині — Українського Горожанського Комітету, припинена всяка допомога тисячам людий, що так чи інакше мали матеріяльну допомогу від своєї добродійної інституції.**

Оскільки та допомога була велика і охоплювала всі галузи громадського життя, видно з того, що У. Г. Комітет поділявся на такі секції: 1) Президія і секретаріят; 2) Запомогова секція; 3) Секція помочі інтернованим, арештованим і полоненим; 4) Самаританська секція; 5) Бюро посередництва праці. Остання секція ділилась на такі відділи: а) Урядничя секція; б) Шкільна секція; в) Секція дарів Американського Червоного Хреста; г) Секція допомоги підгірським повітам; і д) Правна (юридична) порада.

Зі звіту У. Г. Комітету лише за місяці січень і лютий с. р. довідуємось, що прибутки Комітету складали 3,073,011, а видатки 5,207,760 п.марок.

Спеціяльно на допомогу для збігців з Великої України було видано за тих 2 місяці коло 300,000 п. марок.

Допомогу для збігців з Великої України в останні часи видала осібна Секція Допомоги еміґрантам з Наддніпрянської України". Разом із закриттям У. Г. Комітету, припинилася діяльність і вищезгаданої секції і тому збігці з Наддніпрянської України опинились без всякої допомоги.

Треба зазначити, що американські дари, що мав у своїм розпорядженню У. Г. Комітет, також лежать запечатані поліцією в мешканнях У. Г. Комітету.

ГОЛОДОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛИН, 17. падолиста. — **Вчера і нині були голодові заворушення в многих частях Берлина і на передмістях.**

Великі громади безробітних ограбили склепи з поживою.

В німецькому парляменті (райхстаґу) посли остро критикували правительство, що воно не вспіло спинити визиску з боку наживників, котрі піднесли високо ціни поживних артикулів в Берліні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 ценітв.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧЕТВЕРТІ РОКОВИНИ.

В день 20. с. м. припадають четверті роковини проголошення Української Народньої Республіки.

Дня 20. падолиста, 1917, Українська Центральна Рада в Киеві видала Третій Універсал, яким проголосила Самостійну Українську Народню Республіку.

В сьому Універсалі було м. і. сказано:

До народу українського і всіх народів України!

Година проби і трудности рпийшла для російської республіки. На півночі, в столицях (Петрограді і Москві), ведеться роквава комашня боротьба. Центральне правительство вже не істнує, а по всій державі шириться анархія, безладде і руїна.

Наша країна теж в небезпеці. Без сильного, обеднаного і народнього правління Україна також може впасти в пропасть горожанської війни, різні і руїни.

Народе український, — ти, разом з бранiми народами України, повірив нам завдання оберігати права, здобуті боротьбою; завести лад і створити нове життє у нашій країні. І ми, Українська Центральна Рада, твоею волею, — для заведення ладу в нашій країні і задля ратовання цілої Росії, проголошуемо, що ВІД СЬОГОДНЯ УКРАЇНА Є УКРАЇНСЬКОЮ НАРОДНЬОЮ РЕСПУБЛІКОЮ. Не відлучуючись від республіки російської і зберігаючи її цілість, ми опираемо свое становище сильно на наших землях, щоби своею силою ми могли помогти цілій Росії, та щоби ціла російська республіка могла перетворитись у федерацію вільних і рівних народів.

— — — — — — — — — — — —

Длятого ми заявляемо: — До території Української Народньої Республіки належать землі, де більшість населення є українська: Київ, Поділле, Волинь, Чернигів, Полтава, Харків, Катеринослав, Херсон, Таврія. Дальше означенне границь Української Народньої Республіки, значить доданне части губернії курської і вороніжської, Холмщини та сусідніх областий і округів, де більшість населення є українська, мае бути порішене згідно із зорганізованою волею народів.

Усім горожанам тих земель ми заявляемо: — Від сьогодня зноситься на території Української Народньої Республіки істнуючі права власности, у відношенню до земель поміщиків (дідичів) та інших земель, яких властителі самі не обробляють, а які придатні до управи, а також у відношенню до земель, що належали до царської родини, до монастирів, де держави і до церков. Признаючи, що сі землі є власностю усього робучого народу і мусять перейти в руки народу без викупу, — У. Ц. Рада поручае Генеральном уСекретареви земельних справ виготовити сейчас закон, після якого тими землями управляти-муть земельні комітети, вибирані народом, аж до скликання Українських Установчих Зборів.

Робітничі справи в Українській Народній Республіці мусять бути сейчас управильнені. Покищо ми заявляемо: — На території Української Народньої Республіки заводиться від ньогодня 8-годинний день праці у всіх фабриках і робітнях.

— — — — — — — — — — — —

Недавно блискучі здобутки революції захмарило приверненне кари смерти. Ми заявляемо: — Від сьогодня КАРА СМЕРТИ НА ЗЕМЛЯХ УКРАЇНИ ЗНЕСЕНА. Всі, що були увязнені або арештовані за політичні провини, доконані по нинішній день, а також і ті, що вже були засуджені або вижидали засуду, і теж ті, що досі ще не були суджені, — дістають сьогодня ПОВНУ АМНЕСТІЮ (помилування). В сій справі сейчас видасться закон.

В Українській Народній Республіці мають бути запоручені також усі вольности, здобуті російською рвеолюціею, а саме: СВОБОДА ПРЕСИ, СЛОВА, ВІРИ, ЗБОРІВ, ОРҐАНІЗАЦІЇ, СТРАЙКІВ; НЕНАРУШИМІСТЬ ОСОБИ І ЗВИЧАІВ; ПРАВО І ЗМОГА УЖИВАТИ МІСЦЕВИХ МОВ У ЗНОСИНАХ З ВЛАСТЯМИ.

Український нарід, який довгі літа боровся за свою національну свободу і тепер її здобув, буде сильно оберігати свободу національного розвитку всіх народностий, які є на Україні. Длятого заявляемо, що народови російському (московському), жидівському, польському й іншим народам України — признаемо НАЦІОНАЛЬНУ ПЕРСОНАЛЬНУ АВТОНОМІЮ, для забезпечення їх прав і свободи самоуправи в справах їх національного життя.

Горожани! В імени Української Народньої Республіки у федеративній Росії, ми, Українська Центральна Рада, взиваемо всіх обротись завзято з усякими формами анархії і безладдя, і помагати у великому ділі будови нових державних форм ,які дадуть великій і могучій російській республіці — здоровле, силу і нову будучність. Виробленне сих форм мусить бути довершене на українських і загально-російських установчих зборах.

* * *

Однак, як звісно, большевицьке правительство з Петрограду не віднеслось таксамо безсторонно до Української Центральної Ради, як вона до нього поставилась від початку його бунту. Большевики зачали горожанську війну проти Української Народньої Республіки.

Ся горожанська війна тривала два місяці і нею большевики змусили Українську Центральну Раду по якій вона проголосила Україну цілком окремою і независимою з Росією державою, та яко законодатний орган сеї держави заключила з осередніми державами мир.

Большевики були признали самостійну українську державу за У. Ц. Ради і потім за гетьмана, але опісля за Директорії нанову зачали з Україною війну і перемогли її своею більшою і сильнійшою армією та поневолили, забираючи її під злочинну руку московських комісарів.

З того часу Україна стогне в кайданах і купається в крови, бо вона не терпить спокійно і смирно неволі як терплять Москалі, але бореться безупинно. І ось тепер, як сповіщають телеграми, українські повстанці вже освободили Київ з московської неволі.

Повстанська боротьба на Україні розгорілася власне в четверті роковини. Власне в четверті роковини ломляться тяжкі московські кайндани на Україні, а родиться воля.

Бо воля не вмирае, хотяй би в які була тяжкі кайдани закута.

Воля України, за яку народ боровся століттями, а яку проголошено тому 4 роки в Третьому і Четвертому Універсалі Української Центральної Ради, не вмре, не загине, а воскресне до нового могучого життя.

Вже недовгий час, а воля на Україні знова завитае і привитае знову Галицьку Україну в Киеві.

Аж тоді прийдуть роковини, які Україна обходими-ме радісно і весело.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ПРАЗІ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

У неділю, дня 23. жовтня, відбулось урочисте відкритте Українського Вільного Університету в Празі.

Свято відбулось у великій залі природописного інституту Карлового Університету в присутности представників чеської науки й уряду, професорів і доцентів нового українського наукового закладу й численних студентів.

Ректор Українського Університету проф. Олександер Колесса відкрив свято інавгураційною промовою, в якій згадав про терший період праці Університету в Відні й висловив надію, що в столиці дружньої нам Чехословаччини й в старих історичних мурах празького університету це в нинішнім часі одиноке вільне вогнище українсько інауки горіти-ме тим яскравійше й теплійше.

Відтак виголошено й відчитано численні привітання Українському Університетови — з самої Чихословаччини, Галичини, Німеччини, Австрії, Польщі, Канади та инших країн.

Офіціяльна частина свята закінчилась відспіваннем народніх гимнів — чеського, словацького й українського — в виконанні української академічної молодіжи.

Вписи на Університет вже розпочалися дня 21. жовтня, але час початку викладів ще точнійше не означено. Напевне, виклади почнуться в кінці жовтня або в пачтку листопаду, отже заки цей лист дійде до Америки.

Подаю для читачів „Свободи" де-які нодробиці про організацію Університету.

Університет має два факультети: фільозофічний з відділами історично-фільольоґічним і природописно - математичним та факультету права й суспільних наук.

На чолі Університету стоїть Сенат у такім складі: проф. др. Олександер Колесса — ректор, проф. др. Станислав Дністрянський — проректор і декан правничого факультету, проф. др. Степан Рудницький — декан фільозофічного факультету й проф. др. Володимир Старосольський — продекан правничого факультету й секретар Сенату.

Виклади на Університеті читати-муть: проф. Дмитро Антонович (син великого українського ученого Володимира Антоновича), проф. Дмитро Дорошенко (бувш. міністер закорд. справ за гетьмана Скоропадського), др. Михайло Лозинський (відомий читачам „Свободи" з його дописів), проф. Степан Смаль-Стоцький, др. Зенон Кузеля (відомий учений, нині редактор „Українського Слова" в Берліні), др. Агенор Артимович, др. Микола Сабат, др. Іван Мірчук, проф. др. Іван Горбачевський, проф. Іван Ганицький (кооператор з України), проф. Сергій Шелухин, доцент Кость Лоський, проф. др. Дмитро Корпатницький і, розуміється, члени Сенату.

Таким чином, орґанізаторам Університету пощастило згуртувати навколо цеї справи майже всі кращі українські наукові сили, які зараз перебувають закордоном. Де-яких імен тут, правда, не знаходимо, напр., проф. Михайла Грушевського, проф. Степана Томашівського, проф. Богдана Лепкого, проф. Василя Сімовича та кількох инших. Але, як відомо, проф. Грушевський сам себе поставив по-за справою Вільного Українського Університету, зажадавши, щоб рівночасно з ним катедри також дістали молодші члени його політичної групи — Чечель, Шрат та инші. На таку умову орґанізатори Університету не могли згодитися, й тому довелося з болем одмовитись і від високоцінного наукового співробітництва проф. Грушевського. Що-ж до решти згаданих тут учених, чи іх імен поки-що нема в лісті професорів Університету, то можна сподіватись, що це явище тимчасове й що незабаром вони також візьмуть участь у викладах.

Український Вільний Університет у Празі є на-разі одинокою в цілім світі цілком вільною вищою українською школою. Ті українські вищі школи, що істнують на Радянській Україні, менше всього можуть уважатись вільними, та й український їх характер стоїть під великим сумнівом. У Галичині боротьба за українську вищу школу саме вступила в найгострійшу стадію свого розвитку. Стан цеї боротьби в нинішню хвилю вичерпуюче характеризується тим, що ректор Українського львівського університету др. Василь Щурат сидить замкнений у польській вязниці, а численні професори й студенти ділять його долю...

Побажаймо-ж повного й великого успіху Українському Вільному Університетові в Празі в його відповідальній і почесній праці. Побажаймо йому сил і витревалости, щоб нести високо прапор вільної української науки й ширити світло знання серед нашої академічної молоди, загнаної лихою долею з рідної землі на чужу сторону.

Берлін, 26. жовтня.

Радянин.

ДЕМАҐОҐІЯ В ПОЛЬЩІ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Плян польського міністра скарбу п. Міхальського, як ратувати Польщу — викликав зразу велику радість у Польщі. Але та радість як скоро прийшла, так скоро щезла. Бо польські політики почали виступати з новими плянами, якими пробують звалити державні тягарі — кождий на кого иншого, аби тільки нічого не платили його виборці (бо тепер наближаються вибори). Сю демаґоґію (зводженнє народа) почали три польські „людові" партії, найбільші вороги українського народа.

Перший виступив зі своїм пляном п. Стапіньский, який найзавзятійше помагае кольонізувати Східну Галичину. Він домагається, аби Польща увільнила від данини польських 5-морґових господарів. Якби так п. Стапіньский виступив з внеском, щоби увільнити від данини всіх 5-морґових господарів, то се булоби для Польщі вправді важкий удар, але бодай клясово справедливий. Але п. Стапіньский хоче нищити українських, білоруських і литовських селян, які мали те нещасте, що попали під Польщу. Польська консервативна преса виступае так проти пляну п. Стапіньского; морг землі варта тепер у Польщі 300.000 п. марок і то варта не позірно, а в дійсности, бо дае відповідну тій сумі ренту, а навіть більшу. З 5 морґів можна тепер у Польщі вижити й прокормити семю. Кожда курка несе тепер дійсно золоті яйця, кожда безрога, викормлена помиями, заміняеться в масу польських марок. В Польщі буде 6 до 7 міліонів таких селян, яких п. Стапіньскі хоче перед виборами увільнити від данини. Та данина виносить 350 разів більше ніж ґрутовий податок. Значить — п. Стапіньский хоче забрати польському скарбови міліярди, аби тільки він і його партія лекше перейшли при виборах.

Подібний плян внесла друга польська „людова" партія, т. зв. „пястівці" — з одним додатком: аби панам (дідичам) не вільно було продавати землі по свобідних цінах, тільки по цінах, які визначать т. зв. земські уряди. В тих урядах „пястівці" мають більшість. Які способи придумають вони, аби не дати українським селянам купити панську землю, ще невідомо. Але що вони придумають ті способи — се певна річ.

З подібним пляном виступив також п. Понятовскі з „Визволеня" іменем польських селян у Конґресівці.

Річ ясна, що селяне так польські, як українські й білоруські та литовські довгі сотки літ обливали своїм потом панські лани і що бодай тепер повинні польські пани понести за селян державні тягарі. Але вони повинні понести ті тягарі за всіх селян, а не тільки за польських. І на тім, що польські політики, навіть „людовці", хочуть до решти знищити чужий їм „люд" — а для свого зробити привілеї, окремі лекші права, на яких самі скористалиби, — на на тім полягае їх демаґоґія (зводженнє народу).

Вже плян польського міністра фінансів накладае на Галичину страшний тягар у порівнанню зі значно більшою російською Польщею й богатою німецькою Польщею. І так б. російська Польща малаб заплатити тільки 42 міліярди 670 міліонів марок данини, б. німецька Польща лише 17 міліярдів, хоч вона дуже богата, **а т. зв. Малопольська (Галичина), найбільше знищена війною і значно менша від Конґресівки та без ніякого промислу — малаби заплатити аж 23 міліярди 900 міліонів!** Чому? Бо польський уряд хоче там знищити українське селянство, від якого взагалі не має права брати ніяких податків ні донин!

Як несправедливо хоче здирати польський уряд данину з сільського населення, яке мало нещасте дістатися під Польщу, видно хочби з того, що для торговельних фірм означили „максімум" данини! То значить, що навіть найбільша торговельна фірма, хочби мала міліярди доходів і чистих зисків — не заплатить більше, як 1,200,000 данини! А село, навіть найбіднійше й знищене війною, не має означеної границі польського здирства! Ще ліпше походили коло польських міністрів промислові спілки: вони постаралися о такий привілей, що навіть найбільша промислова спілка (неакційна) платить максимально — смішну квоту **15.000 поль. марок,** т. зн. не цілих 2 доляри! **хочби та промислова спілка мала навіть міліярди чистого зиску!** Ніхто не має права заглядати їм у книги й папери. Вона дасть 15.000 п .марок — і кінець „обовязку супроти держави". **А селянинови хочуть польські урядовці й пани заглянути скрізь, випоминають йому кожду курку,** якої ще не зрабував йому польський шандар і польський жовнір, випоминають **кожде яйце й пхають свій панський ніс навіть у мужицькі помиї, аби тільки звалити на того мужика якнайбільший тягар.** А на українського мужика то валять уже без усякого розглядання, — валять і землі не дають докупити.

Така є справедливість у Поляків. Річ ясна, що така держава не може вдержатися. Вона скорше чи троха пізнійше мусить розлетітися й лишити по собі тільки — відстрашаючий спомин „польської державности", лишити **притчу во языціх...**

Що дня затягае польський державний скарб у Позичковій касі міліярд (тисячу міліонів) нового довгу. Трохи не що місяця підскакує дорожнеча в Польщі о 100%! Страйки не вгавають. Ультімати й домагання урядовців множаться як гриби по дощи. Польський уряд збуває їх — паперовими відозвами, які розліплює по рогах улиць. Зима йде.

А польський сойм — свариться над тим, чи наперед вибирати референтів для фінансових справ, а потому переводити загальну дискусію, чи наперед переводити загальну дискусію, а потому вибирати референтів!... **В комісіях сойму нелад не до описання:** раз-у-раз нема окмплету, то референтів — і комісії вічно відкладають справи, навіть найпильніщі. Преса вже отверто закидає їм, що вони роблять се тому, аби як найдовше брати дієти й нічого не робити. А те, що сегодня зроблене, коштувалоб іще 1000 марок, після завтра зроблене коштувати-ме вже 10.000 марок. І так у всім. А друкарська машина як день так ніч бє щораз нові маси польських паперових „грошей". А міністри фінансів раз-у-раз зміняються й зміняються з ними пляни, як ратувати Польщу, що котиться в процасть.

Котиться вона щораз скорше. Колиж упаде на дно й розібється? запитае може читач, який уже нераз читав, про те, що Польща наближається до упадку. Відповімо: Держава це не мале господарство одного чоловіка, яке сухоти можуть знищити за короткий час. Держава — навіть польська — се господарство велике, якого розклад і упадок остаточний вимагає часу. Але що той розклад поступае — се ясне вже і для ворогів і для приятелів Польщі.

Падаючи, допускається ще Польща **страшних знущань над українським народом у Східній Галичині.** А правительства аліянтів мовчать уже третій рік — хоч ті страшні знущання діються в країні, над якою вони застерегли собі право суверенности! **Такої оргії безправства, яке діється в Галичині вже третій рік, не було ще від коли людство має свою історію!**

Відень, 26. жовтня, 1921.

О. Н.

ЗМЕНЧЕННЄ ФЛЬОТИ ТА ЗМЕНЧЕННЄ ПОДАТКІВ.

Американська пропозиція обмеження морських зброєнь, предложена на вашінґтонській конференції, без сумніву не йде дуже далеко. А все таки її наслідки можуть датись відчути кождому горожанинови та мешканцеви Злучених Держав.

Конґресові знатоки обчисляють, що на случай, якби американська урядова пропозиція була вповні принята заінтересованими державами та дійсно увійшла у життє, то тоді американський уряд мігби заощадити значну суму гроший. Кілько саме виносилаби ся ощадність, покищо сказати не легко. Правда, обчислити, кілько держава буде видавати менче на будову кораблів не тяжко, але тяжко сказати, кілько вона буде мусіла заплатити контракторам, з котрими вона поробила уже ріжні умови, котрі тепер прийдеться відкликати. На слідуючий рік, приміром, федеральна держава мала видати на будову нових кораблів коло 90 міліонів долярів; сю цілу суму буде можна ощадити. Другим жерелом поважної ощадности буде розпущенне великого числа моряків; тепер американська фльота має коло 150,000 моряків; якби увійшли в життє зменчення фльоти, пропоновані американським урядом, Америка моглаби обійтися з 50 тисячами.

Кілько заробилаби Америка на цілому зменченню, се тепер подати трудно. На всякий случай се не буде менче, як обчисляють сенатори та конґресмени, на котрих думку Америка заощадить десь межи 200 а 250 міліонами долярів річно. Сенаторів та конґресменів можна уважати за досить добрих таксаторів в тім згляді, так як вони мають в сьому напрямі досвід при обчислюванню потрібних податків та видатків. Якби ощадність виносила лише 200 міліонів на рік, то американські податковці ощадилиби сю суму. Се значить, що на кожду душу припалаби річна ощадність в сумі 2 долярів.

Підносити претенсії, що конференція значно зменчить або знесе можливість війни, є так само нерозумно, як перечити, що вона взагалі не буде мати ніякого наслідку. Війни вона не скасує ані не зробить богато менче можливою, як вона була передтим, але на случай успіху зменчить значно податкові тягарі населень великих держав.

ЦИТЬ-ЦИТЬ!

—о—

Кругом спокій. Кругом всьо спить.
Втім — хтось у кутику сидить,
Всміхається: „Цить-цить! цить-цить!"

До рота палець приложив:
„Я на Україну ходив,
Я пекло, пекло пережив!"

„Що бачив ти?" — „Ха, ха! ха-ха!
Я не боюся вже страха,
Монгола бачив і Ляха."

„І щож вони?"... „Монгол, як все,
Що не спалить, бере й несе,
Усе його, — усе, усе."

„А Лях?" — „Що Лях? Червоний шлях,
І шибениці по полях,
І сором ,ганьба по містах!

О! розгулялись паничі!
Брязчать мечі, мруть у ночі
В таборах наших тисячі.

Здрігнувся в гробі Владислав.*)
Чарнецкі**) встав, Ярема***) встав,
Палі стругав і так гукав:

— Що встид? Що жаль? На паль! На паль!
I ogniem pal! I mieczem wal!
Вони залізо ,— ми коваль!—

Сто громів вдарило, тсо туч
Перешуміло понад Збруч,
І праворуч, і ліворуч.

Леґіоніст і большевик,
Той душу тягне, цей язик,
Довкола божевільний крик.

Немає сил, немає слів,
Щоб я усе вам розповів,
Я вже і так збожеволів"...

„А люде-ж де?" — „Булиц Нема!
Я їх шукав, дарма, дарма!
Самі звірі, людий чорт ма!"

. . . .

Кругом спокій, кругом все спить,
А він у кутику сидить
І пальцем знак дае: „Цить, Цить!"

Ф. Крегул.

Пояснення: *) **Владислав,** це польський король Владислав IV, про котрого кажуть, що він був прихильний до українського народу і що навіть ніби то стояв у змові з Богданом Хмельницьким і радив йому піднімати проти шляхти повстання. Помер наглою, загадочною смертію.

) **Чарнецкі Стефан, польський вояк, великий ворог України. Викинув кости Богдана Хмельницького і казав його порох розвіяти по степу. На щастя Богдан Хмельницький був мабуть похований не там, де гадав Чарнецкі.

***) **Ярема,** князь Вишневецький, зрадник, апостат. Хоч був нащадком нашого народного героя князя Дмитра Баюди Вишневецького перейшов на польський бік, зібрав військо, а що був хоробрий вояка, так стримував побіду українських повстанців з Хмельницьким на чолі. Ярема вбився в тямку нашого народу як найгірший катюга. Саджав людий на паль і видумував такі муки, яких історія не знае. Його то звеличав Сенькевіч в своїй повісти „Огнем і мечем" як польського, національного героя.

ДО ЗАГАЛУ УКРАЇНЦІВ З ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА. І ОКОЛИЦІ.

Отсею дорогою подаєсь до відома, що

„Ліґа Українців Американських Сітізенів і бувших жовнірів американської армії" разом з Січовою Орґанізацією у Філядельфії, Па., при співучасти усіх Товариств і Братств

— устроює —

ВЕЛИЧАВЕ ВСЕНАРОДНЕ
ВІЧЕ

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 24-ГО ПАДОЛИСТА (НОВЕМБРА) 1921.
о годині 1-шій пополудни
в „Метрополітен Гол", 717 Фермавт Аве., Філядельфія, Па.

На вічу буде промовляти **Др. Лука Мишуга,** та кілька визначних бесідників.

Того самого дня перед вічем о годині 10-тій рано відправиться соборна Служба Божа і панахида при співучасти доокоЛичного духовенства за полягших героїв за волю України. Потім усі удадуться на віче.

Український Народе:

Чи довго нам еще стояти з заложеними руками та приглядатись зимнокровно на муки, яких дізнає наш поневолений народ від відвічного ворога та ката Ляха. Чи знайдесь між нами яке закаменіле серце, аби незапротестувало проти тих страшних насильств та звірств. Ні і еще раз ні! Ми усі, як один муж, мусимо стати того дня до оборони наших поневолених братів та сестер і їх діточок. Наш грімкий голос мусить того дня відбитись не тільки об мури Вашінґтону, але мусить рознестись по цілому світу. Се буде голос розпуки. Ми мусимо запитатись світа, чому нас закуто в страшні ляцькі кайдани, тоді, як другим поневоленим народам давано волю та свободу. — Длятого на сім вічу не повинно бракнути нікого, хто тільки почуває себе вірним сином та донькою України. — Для зволочі, яка відноситься неприхильно до української справи, вступу нема.

271-72

Вічевий Комітет.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ?

„Даю до відома Представництву у Вашінгтоні з маленької місцевости Ром, Н. Й., щосьмо тут зібрали також $200, а еще маем надію зібрати кілька соток на слідуючий час".

Подаю членів нашого комітету з Ром: Михайло Певелко, голова; Александер Яворський, касієр; Іван Лаврук, секретар.

„Жичу Вам зібрати не сто тисяч, але звиш міліона! Дай Боже гаразд! — Ваш, **Лаврук**".

Хто читае уважно спис громад, які зложили на Позичку, завважае, що богато малих громад, де живе кілька або й одна дві українських родин, зложили стільки що і деякі більші громади. Нехай жадна громада не остае позаду, а нехай організуе у себе сейчас комітет Позички Національної Оборони, та збирае жертви вже сегодня, бо завтра може бути запізно. Від жертви на будову української держави не сміе і не може відтягнутися жаден свідомий Українець.

Хто ще не купив бонда нехай:

ВИПОВНЕ СЮ КАРТКУ І ВИШЛЕ ІІ ВРАЗ З ГРІШМИ (МОНИ-ОРДЕРОМ АБО ЧЕКОМ) ЕЩЕ НИНІ.

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, Dept. 2,
1901 Columbia Road, N. W. Washington, D. C.

П. Т. З отсею карткою посилаю на Ваші руки суму $. . . .00, словами . . . . доларів як позичку Галицькій Державі. Гроші ці мають бути вжиті Галицьким Урядом, якого головою є Др. Евген Петрушевич, на борбу за визволення Галичини зпід польського панування. Бонд (запис довжний) прошу прислати мені на такий адрес:

____

____

____

ДАЛЬШІ ЗАПИСИ В ГОТІВЦІ НА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВНУ ПОЗИЧКУ В АМЕРИЦІ.

Позичку Національної Оборони дальше підписали:

(Подаемо в такім порядку як приходять зголошення).

(Докінчення)

101) Семко Іван, Ст. Франкойз, Мо. 5
102) З громади Кемден, Н. Дж. через п. О. Лазаря 55
Зложили:
Бр. св. Арх. Михаїла, від. 52 Провидіння 50
Завойський Михайло 5
103) З громади Детройт, Міш. через п. А. Василіва 35
Зложили:
Василів Андрей 25
Ярошик Іван 5
Такало Микола 5
104) Демчина Н., Бердфорд, Па. 10
105) Болюх Василь, Геллі, Масс. 5
106) Сестр. Усп. Пр. Богородиці, Байон, Н. Н., через о. Дженджеру 50
107) З громади Мілвил, Н. Дж. через п. Т. Ковальського 130
Зложили:
Тов. Запорожська Січ, від. 347 У. Н. Союза 50
Замойський Григорій 20
Ковальський Теодор 10
Чопик Панько 10
Бружина Семен 5
Замойська Катерина 5
Чопек Анастазія 5
Ковальська Анна 5
Чопек Стефан 5
Минко Йосиф 5
Годяк Йосиф 5
Кунер Василь 5
108) О. Антін Лотович, Майнерсвіл, Па. 50
109) Теодор Дитко, Джанставн, Па. 25
110) Голович Пилип, Філядельфія, Па. 5
111) З громади Шікаго, Ілл. через п. Н. иНколишина 135
Зложили:
Кришталь Семен 10
о. Григорій Хоміцкий 25
Бр. св. Димитрія, відділ 301 У. Н. Союза 100
112) Маланчин Дмитро, Ню Йорк Сіти 20
113) Лесник Андрій, Вашінгтон Діпов, Конн. 10
114) Крамар Евдокія, Вудгейвен, Л. Ай., Н. Й. 5
115) Васильчук Іван, Бейрдфорд, Па. 25
116) З громади Нюарк, Н. Дж. через п. Г. Дідоху 180
Зложили:
Тов. Вільна Україна, від. 152 У. Н. Союза 50
Сидорович Володимир 5
Настюк Іван 5
Лідоха Григорій 5
Рейтар Андрій 25
Борис Петро 25
Дідоха Іван 5
Настюк Василь 5
Лободяк Іван 5
Холдевич Анна 5
Левицька Анна 25
Соколовський Матвій 5
Копців Станіслав 5
Коваль Василь 5
Гальків Микола 5
117) Джерзи Сіти, Н. Дж., через п. Антона Онисика 200
Зложили:
Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70 У. Н. Союза 100
Гладкий Стефан 20
Гладкий Олекса 10
Дубовецький Петро 10
Пилевич Дмитро 10
Сидор Михайло (ст.) 5
Меленяк Олекса 5
Маційовський Петро 5
Докля Володимир 5
Білобрам Іван 5
Онисик Антін 25
118) Кондрат Андрій, Кромптон, Р. Ай. 10
119) Пташинський Т., Майнерсвіл, Па. 25
120) З громади Шамокін, Па. через о. В. Споліtакевича 65
Зложили:
Колтало Теодор 10
Габура Никефор 10
Мацюх Гнат 5
Венгринович Василь 5
Воргач Петро 5
Коцур Теодор 5
Смалець Василь 5
Льорчак Іван 5
Поливка Семен 5
Мадзиляк Йосафат 5
Бубеняк Захар 5
121) Лашок Михайло, Джерзи Сіти, Н. Дж. 5
122) Пелько Онуфрій, Джерзи Сіти, Н. Дж. 5
123) Фурка Василь, Джерзи Сіти, Н. Дж. 5
124) Андрущак Петро, Мінеаполіс, Мінн. 10
125) З громади Елізабет, Н. Дж. через о. М. Кузіва 30
Зложили:
Гарбовський Василь 5
Лунак Теодор 25
126) З громади Бруклин, Н. Й. через о. В. Лотовича 80
Зложили:
Марусин Марія 10
Кішенюк Стах 10
Ковельська Марія 5
Гернен Анна 5
о. Володимир Лотович 50
127) Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211 У. Н. Союза через п. Д. Карамоса, Стейплетон, Н. Й. 50
128) Рутецький Анастазія, Філядельфія, Па. 10
129) Беля Михайло, Ню Йорк 10
130) Мельник Андрей, Де Мойнз, Айова 15
131) Денега Адам, Бруклин, Н. Й. 10
132) Оршуляк Петро, Торнерс Фолс, Масс. 20
133) Мороска Михайло, Джерзі Сіти, Н. Дж. 5
134) Кот Іван, Шікаго, Ілл. 50
135) З громади Пітсбург, Па. через п. М. Федорева, зложило Бр. Лицарів св. Юрія, відділ 45 Провидіння 50
136) Бараник Іван, Джерзи Сіти, Н. Дж. 10
137) Від. 109 У. Н. Союза в Бентлейвіл, Па. 25
138) Булик Анна, Скрентон, Па. 25
139) Сімків Іван, Ню Йорк 25
140) Підгайний Никола, Вест Істон, Па. 50
141) Н. Н., Шікаго, Ілл. 100
142) З громади Філядельфія, Па. через п. В. Матолича 25
Зложили:
Матолич Василь 10
Матолич В. Фред 10
Матолич Ольга 5
143) З громади Ню Йорку через Амер. Укр. Ексчендж 15
Зложили:
Король Гаврило 5
Мальців Петро 10
144) Укр. греко-кат. Церква св. Ап. Петра і Павла, Джерзі Сіти, Н. Дж. 10
145) З громади Філядельфія, Па. через о. М. Кінаша 50
Зложили:
Галань Анна 25
Галань Катерина 25
146) Баран Іван, Шікаго, Ілл. 25
147) З громади Шікаго, Ілл., через Шікаго Дістрикт Укр. Сосайеті 1.485
Зложили:
Левтюх Марія 5
Юнашко Петро 5
Рурка Михайло 5
Ситар Йосиф 5
Маркевич Михайло 5
Генсьорський Стефан 5
Скочилис Григорій 5
Дякун Д. 5
Мостовий Іван 5
Садинський Петро 5
Матущак Йосафат 10
Семків Михайло 10
Читим Прокіп 10
Штим Роман 10
Сепот Йосиф 10
Михальська Анна і Евстахій 10
Мусійчук Стефан 10
Головатий Стефан 10
Чорнописький Петро 10
Скульський Іван 10
Легайдо Ш. 10
Гуль Никола 10
Мурик Григорій 10
Ярмола Григорій 10
Попович Теодор 10
Моранець Ілія 10
Мельник Михайло 10
Садинський Антін 10
Берзій Петро 10
Лабойко Іван 10
Юськів Іван 10
Данилишин С. 15
Семків Іван 15
Дудас Василь 20
Союз Українських Жінок 25
Максимець Теодор 25
Дмитрів Іван 25
Герус Яким 25
Глуз А. 25
Сфецун Йосиф 25
Нанюк Василь 25
Сидорик Василь 25
Сестр. Пр. Богородиці, від. 216 У. Н. Союза 50
Сестр. Пр. Богородиці, від. 125 У. Н. Союза 25
Гавалюх Тимко 50
Леськів Максим 50
Oнис ьків Григорій 50
Тов. Нова Січ ім. Богдана Хмельницького, від. 15 100
Бр. св. Стефана, відділ 221 У. Н. Союза 100
Др. Стефан Гриневецький 500
Поллак Михайло 50
148) З громади Когус, Н. Й., через п. Д. Зальопаного 205
Зложили:
Дзямба Петро 25
Поврозник Василь 25
Заглоцький Никола 25
Столяр Іван 25
Зальопаний Данило 10
Мазурик Михайло 10
Мазурик Андрій 10
Афінович Антін 10
Слободян Гавриїл 10
Недільський Григорій 10
Галашин Михайло 5
Базар Григорій 5
Колосовський Іван 5
Н. Н. 15
Н. Н. 15
149) З громади Іст Ст. Луіс. через п. Д. Іващука 135
Зложили:
Іващук Дмитро 25
Чорний Юрій 5
Петришин Олекса 5
Магац Михайло 5
Картичак Михайло 5
Нищий Яків 5
Зьомбра Йосиф 5
Било Гнат 5
Григорій Качмар 50
Тимкович Іван 25
150) З громади Бреддок, Па. через п. І. Цьокана 60
Зложили:
Савчин Іван 25
Цьокан Іван 15
Бухрин Григорій 10
Футрик Юрко 5
Футрик Максим 5
151) З громади Деслодж, Мо., через о. М. Лукавського 140
Зложили:
Лисий Іван 5
Пастерняк Петро 5
Комар Федь 5
Медвідь Василь 5
Міштурак Петро 5
Цісельський Іван 5
Сорока Василь 5
Копач Онуфрій 5
Колодій Андрій 5
Тиндик Михайло 5
Марцинишин Никола 5
Цьорох Стефан 5
Лесів Петро 10
Білий Никола 10
Кокорудз Василь 5
Бреськів Іван 5
Гаригайло Михайло 5
Голдяк Павло 5
Бронницький Пилип 5
Андибур Михайло 5
Паращак Никола 5
Лазорович Михайло 5
Ільчишин Онуфрій 5
Матолич Іван 5
Гриньків Федь 5
Янчак Адам 5
152) З громади Нюарк, Н. Дж. через п. Т. Каськова 335
Зложили:
Бр. св. О. Николая 50
Укр. Просвітне Товариство Тернопільщина 25
Романишин Павло 25
Байовський Михайло 15
Бабецька Анна 10
Дідилівський Андрей 10
Лабчак Лука 10
Свергун Григорій 5
Гладкий Теодор 5
Фурда Іван 5
Мохналь Іван 5
Дудас Михайло 10
Телевяк Павло 10
Білоруський Володимир 5
Сурма Ілько 5
Козак Гаврило 10
Гураль Михайло 5
Пласка Василь 5
Будник Олекса 5
Воробець Василь 5
Калушка Михайло 5
Пришляк Григорій 5
Галушка Кость 10
Баніш Дмитро 5
Грущак Андрій 5
Швець Ілія 5
На руки Костя Галушки і Василя Добушака:
Алембіта Стефан 25
Гаврилюк Теодор 5
Бонецька Евгенія 5
Войшов Юрко 5
Хомяк Прокіп 5
Романків Андрів 5
Маліцький Никола 5
Воробець Микола 5
Галушка Петро 5
Сломушинський Василь 5
Тлумацький Теодор 5
153) З громади Портленд, Орегон через п. Г. Пелеха 75
Зложили:
Тов. Івана Франка, від. 92 У. Н. Союза 25
Пелех Гавриїл 10
Богачик Семен 10
Топорович Константин 5
Собода Михайло 5
Федюк Олекса 5
Олещук Стефан 5
Бобик Теодор 5
Кіча Олекса і Фр. 5
154) З громади Ню Гейвен, Конн. через о. В. Козоріза 90
Зложили:
Хомета Ігнатій 10
Скальська Олена 25
Туцуляк Марія 10
Березіцький Володимир 10
Рожевський Йосиф 10
Бурбела Йосиф 5
Гіна Олекса 5
Федишин Петро 10
Костецький Никола 5
155) З громади Дженет, Па. через о. А. Рудакевича 145
Зложили:
Нескот Павло 25
Губиш Андрей 5
Опар Никола 5
Н. Н. 5
Н. Н. 5
Попович Михайло 5
Гурняк Михайло 5
Монастирський Леон 10
Малаховський Іван 10
Череватий Олекса 5
Ковик Лука 5
Гирович Михайло 5
Грисак Михайло 5
Учень Михайло 10
Ільків Василь 5
Бриборич Іван 5
Лисик Михайло 10
Старинчак І. С. 10
Н. Н. 10
156) З громади Елизабет, Н. Дж. через п. В. Левчика 220
Левчик Василь 100
Андрійців Андрій 25
Налепа Григорій 25
Качуряк Константин 10
Лисачок Марія 10
Сокира Іван 10
Сьвітич Іван 10
Бабій Катерина 5
Награгецький Антін 5
Ванат Дмитро 5
Патрила Стефан 5
Дончак Дмитро 5
Петрочко Іван 5

РАЗОМ ДО 20. ЖОВТНЯ ЗЛОЖЕНО $40,145.

Б. Л.

НІМЕЦЬКА ЖНИЦЯ НА УКРАЇНСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ПОЛІ.

Щоб гарно перекласти вірш, треба бути поетом і треба вміти рівно добре дві мови: і тую, з якої перекладаеш, і тую, якою хочеш зготовити перевід. Тому то гарних віршових перекладів так не багато. А наших таки дуже мало.

Ми народ до недавна недержавний. Про нас в широкому світі не було ні слиху, ні диху. А як коли й заговорив хто про Україну в якому виданню, або в книжці, то звичайно поверховно і часто-густо невірно, бо нас не знали. Ми були екзотика, народ-сфінкс, питання будучности.

Кому хотілося вчити нашої мови, пізнавати нашу народню психіку, розуміти питоменности нашого життя? І пощо? В російській Україні можна було давати собі раду з мовою російською, а в Галичині з польською або німецькою.

Тому переклад з української мови на чужу — це був білий крук.

В останніх часах тих перекладів являеться більше, бо питання про Україну прибрало більші розміри. Про нас заговорили в світі.

Особливо багато перекладів з нашої поезії та новелі появилося останніми часами в Німеччині, а з окрема в Берліні.

Це для нас важне. Не лише тому, що Німці великий і високо культурний народ, але й тому, що німецька мова, це той містє, на котрому наш автор переходить у світову літературу, а по літературі, це вже такий звичай, судять звичайно культурність якогось народу.

На німецьке найбільше перекладае берлінська, німецька письменниця Анна Шарльота Вуцкі. Вона сама талановита поетеса, до того знайома з історією, етнографією і культурою України, знае чимало наших людей, буває в українських товариствах, не опускае ні одного нашого концерту в Берліні і вивчилася нашої мови.

Ось чому її переклади гарні і чимраз гарнійші. Ось чому їх містять найбільші німецькі дневники як „Vossische Zeitung", „Deutsche Allgemeine", „Post" і т. д., куди й німецькому письменникови з своїми добрими, оригінальними творами не так то легко попасти.

Тепер видала п. А. Ш. Вуцкі збірку перекладів з поезій Франка й Лесі Українки. Книжечка називаеться: „Aus dem Aehrenlande", Ukrainische Lyrik in deutscher Nachdichtung von Anna Charlotte Wutzky.

Книжечка невеличка, але гарна, навіть дуже гарна і вибором віршів і їх переспівом на німецьку мову, котрою п. Вуцкі орудуе по мистецьки.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляесь Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1922 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що в остатних днях вислано на адреси ПП. Секретарів посилки календарів для слідуючих відділів:

273, 182, 196, 236, 249, 238, 163, 14, 58, 99, 76 (2 пакунки), 78, 65, 48, 42, 18, 16, 241, 59, 200, 321, 282, 283.

Всі повисші вимінені посилки зістали вислані почтою дня 18-го падолиста (не експресом). Котрий би з висше згаданих Відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить адмін. „Свободи".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДО ВІДОМОСТИ УКРАЇНСЬКОМУ ЗАГАЛОВИ В ОБУРН, Н. Й. І ОКОЛИЦІ!

Перший Український Базар устроений парохією св. Ап. Петра і Павла в Auburn, N. Y. можна відвідувати кождого вечера і неділю від дня 20. падолиста до 26. падолиста 1921 в гали Кащака, cor. Perrine і Washington Street. Початок кождого вечера від години 7-ої до 12-ої в ночи. На базари будуть ріжнородні вигравки, повно кіосків з ріжними крамами, ручні роботи і всілякого рода предмети. Буфет з напитками і перекусками, товариські гри і забави і богато несподіванок, як також почта любови. Кождого вечера будуть танці при знаменитій Нодзьо орхестрі. Вступ від особи на цілий тиждень 25 центів і одного цента военного податку. 65-73

Запрошуесь отсею дорогою весь український загал, так місцевих як і позамісцевих, всі братства, товариства, сестрицтва. Проситься сусідів і чужинців, щоби взяли як найчисленну участь. До побачення на Базарі.

КОМІТЕТ.

З „ОЙЧИЗНИ".

(МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН).

Польська поліція в Кракові винайшла недавно нову методу в пошукуваню за злодіями. Ото недавно пропала там валізка з золотом. Ну щож—звичайна річ. І коли поліція довго шукала злодія і не найшла, се також звичайна річ. Та краківська поліція не дала за програну. Коли не вдалося викрити злодія в спосіб до тепер практикований, то польська поліція взяла собі до помочи два медія спіритистичні, тобто панну Стасю і Серафіну, що то і з „духами" балакають і блохмани пускають і мають мати дар видіти те, чого не бачить звичайний смертельник, тобто будучности і.... добрих злодійських криївок. І ті криївки мали викрити „ясновідзонца" Стася і Серафіна, бо „темновідзонца" поліція їх не могла викрити. І знов шукала поліція злодія при помочи тих ворожок і вкінци... не найшла.

„Дзєннік Людови" каже, що польські політики повинні ужити таких „ясновідзонцих" осіб для добра публичного, а при їх помочи може довідав би ся і польський обиватель, що є в головах польських політиків заграничних, коли Польща перестане бити банкноти, коли розвяжуть сойм і т. д. Відповіди на ті питаня вже давно цьвіріні каюлть варшавські воробці. Та чи польські політики незроблять еще Стасї і Серафіни якими пітіями-ворожками народовими, і після їх ворожб будуть „управляти" т. з. державою польською, се дуже можливе. Коли зробив Краків, то чому не зробити сего Варшаві? А там певно і довідають ся польські „головачі", коли то їх воловоди чи там воеводи поїдуть разом з манатками до Варшави зі „сходніх кресуф", коли білий „оржел" полетить з львівського маґістрату на Татри чи иньші зимнійші околиці, бо там йому і задушно і закучно на жидівській оазі серед „братнего народу". Хто знае чи та Стася і Серафіна не дістануть еще міністерських так або бодай голосу дорадчого в міністерстві фінансів. Се хто зна чи булоби зле. Бо все таки може довідалиби ся Поляки, коли оден доляр американський буде рівнатися одному мілійонови польських марочек.

А до того догосподарують ся Поляки о много легше, як виглядалоби. Про польську валюту писала недавно польська „Трибуна" ось так: „За франка швайцарського треба нині платити 800-900 марок; 100 рублів совітських рівнаеся 2-3 маркам польським. Що се значить? То значить, що одиниця монетарна польська стоїть 18 разів близше до совітської одиниці монетарної, нім швайцарської. За тих два роки обезцінення нашої валюти осягнуло страшне число: 10.900%. Через ті два роки спадала марка зі скоростю 15% на добу т.є. о яких 0.6% на годину. Від весни до осени сего року відповідно до курсу в марті падане марки виносить около 350%. Є то вартість взглядна; колиж порівнаеся те обезцінення валюти мірою абсолютною (1 франк золотий—0.8 марки золотої) то упадок марки виносить 28.000 % на 200 днів, що робить 140% на добу".

Се не давні дуже часи, коли за міліон польських марок треба було заплатити $10.000; нині той самий міліон купите за $200, а вже були дні, де можна було стати польським міліонером за 140 і кілька долярів. Чи близше від $200 до $1, чи від $200 до $10.000, над тим нехай думають польські міністри „фінансів". І коли марка буде падати і дальше по 15% на добу, то до тих щасливих часів, коли за доляра купиться польський міліон, дуже близько, бо всего кільканайцять днів. Тут не поможе ні Стася ні Серафіна.

А тимчасом арештуеся дальше Українців у Львові і на провінції. Не знати чи і тут поліція послугуеся своїми ворожками Стасями, Касями і т. д.? Арештуеся як найбільше, аби „Польска незґіненла". При тім еще владзи дуже злостяться, що арештовані не хотять по польськи говорити. Ті всі арешти, труси і тим подібні свиньства „владз" польських є задатками будучої „автономії" для схід. „польской" „Малопольскі".

Ату „польскість" мае показати... спис населення, який Поляки переводять без правно і в схід. Галичині. Який буде вислід сего — побачимо. У Львові, як каже „Ґлос народу" „натрафйоно на 500 опорних". Кількадесять осіб арештовано і покарано арештом превенційним. — Гарна конскрипція! нема що казати! „Людність жидівська заховувалася льояльно. Незначна лише горстка осіб перекреслила рубрику горожаньства". З того вийде, що Львів чисто „польске място", хто все не хоче вірити добровільно, сего переконуеся... „арештом превенційним".

Варшава „століца ойчизниматкі", е також чисто польським містом і мае після сегорічного спису 931.176 мешканців, з сего Поляків 673,320; а решта не-поляки. Значить поверх 257 тисяч або около однa-трета з населення Варшави не зачислила себе до „народовосці польской" і Варшава є... чисто польське місто. А скільки в тих673 тисячах Поляків є Жидів, про се статистика мовчить, як і буде мовчати про скількість Жидів у Львові і скількість Українців, зарахованих за Поляків. — І так цілий той спис населення в східній Галичині се тільки нова авантура польська, нове лайдацтво, новий спосіб переслідування Українців, одним словом „автономія".

Яку еще більшу „автономію" дати, чи дати еї східній Галичині, чи Українцям, про се Поляки еще між собою сваряться. Певно панна Стася і Серафіна і се полагодять. А „мужикови" треба щось дати. „Почціви мурин" чи „людек рускі" не є кровожадний, се тільки „украінска інтеліґенція ріже тай ріже", тож треба „муринови" вкинути які охлапи. Та на превеликий жаль Поляків часи муриньства минулися безповоротно. Поляки можуть давати „автономію" свому наймитови Яцковому та не Українцям. Українці і нежадають нічо від Польщі, бо ся є лише „поліцаем" Франції. — Домагаемося від Антанти полагодження нашої справи на засаді „самоозначення народів" і свою ціль мусимо осягнути. Та сего еще польські політики незнають, бо Стася і Серафіна про те також нічого не знають.

Юрко.

ДОПИСІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Патріотичне товариство.

Товариство „Просвіта" в Ню Йорку закупило бонд позички національної оборони Галичини за 100 долярів. Тим воно дало доказ свого патріотизму, а крім того може послужити приміром иншим українським товариствам в нашім місті. Згадане товариство від самого початку свого заснування зробило дуже богато добра для нашої національної справи, а засвідчити се може ширший наш загал в Ню Йорку й околици.

Честь таким товариствам, котрі є українськими не лише з назви, але і в практичнім застосованню. Члени тов. „Просвіта" в Ню Йорку повинні бути горді з того, що сповняють свої народні обовязки так, як се на свідомих українських громадян пристало. Як би за приміром сего товариства пішли инші наші товариства в Ню Йорку, то тоді митрополія Злучених Держав стоялаб у виказі закуплених українських бондів не на девятім місци...

А Ви, чесні члени тов. „Просвіта", коли вже зробили одну гарну роботу, то зробіть ще й другу. Поагітуйте трошки між своїми знакомими і попросіть їх, аби вони також закуплювали наші українські бонди. Коли Ви закупили бонд Галицької Держави, то видно, що Ви ту справу розумієте, але подбайте о те, щоб і другі Українці її зрозуміли. За всі Ваші труди в тій справі заплатить Вам Ваша власна совість, а відтак і наша Ненька Україна, котру Ви так щиро любите.

Безсторонний.

НЮ КЕНСІНГТОН, ПА.

Народне віче.

І в нашій місцевости Українці відчули потребу помочі свому рідному краєви. В неділю, 30. жовтня б. р., о 3-тій годині пополудни, відбулося тут в церковній гали велике народне віче. Отворив його п. І. Тимочко, покликавши на предсідателя п. П. Кузьмиху. Секретарювали П. Зілінський і В. Каліновський.

Відтак предсідатель в своїй промові представив ціль віча, згадав про козаччину, про наших славних предків, як вони вміли боротись і боронити своїх прав, згадав про галицьку позичку і про Рідну Школу, котру треба найбільше підпирати, візвав нарід до спокою і солідарности підчас віча, а після того уділив голосу п. М. Хандозі, редакторови „Народного Слова" з Мікісракс.

Пан Хандога в своїй двогодинній промові зясував становище українського народу від часів наших славних князів і гетьманів, розповів про довгу боротьбу українського народу під російським і австрійським режімом та про боротьбу з найбільшим нашим віковічним ворогом, польським наїзником. Кождому слухачеви в жилах кров стиналася, як бесідник говорив про польські звірства над українським народом: як Поляки в своїй шовіністичній запеклости наших старців і молодих козаків живцем в землю закопували. Історія світа ще не має записаних таких злочинів, яких тепер Поляки допускаються на безборонні і тихім українськім народі. В дальшій своїй промові бесідник згадав про українські подвиги по упадку російського царя, коли то наш український нарід зумів побудувати свою власну державу на чолі з Центральною Радою і про боротьбу нашого славного стрілецтва з Поляками в 1918 р., коли то наші стрільці гнали Поляків аж під Сян. Відтак шановний промовець опинився на теперішних галицьких подіях під польським окупантом, про замиканне Поляками наших шкіл, про університет і про нашу інтелігенцію, котра найбільше терпить від Поляків. Потім говорив, як ми маємо помагати рідному краєви через купованне бондів Національної Оборони Східної Галичини. Бесіду п. Хандоги вічевики перервали раз від разу гучними оплесками.

Треба тут згадати, що Українці з Ню Кенсінгтон уміють заховуватися на вічу так, як на щирих українських патріотів пристало.

Тутешні Українці поставили собі за ціль боротися проти польського ярма. Доказом того най послужить факт, що на зазив вічевого предсідателя, аби люди купували українські бонди, а хто не може, най жертвує дещо на Рідну Школу, присутні вічевики зложили $95 на бонди, $25 на Рідну Школу, а $20.50 на оплату протесту до Лльойда Джорджа та до Гюза у Вашінгтоні.

На бонди Галицької Держави зложили слідуючі добродії: Василь Сопків і Михайло Климчук по $25; І. Подольський і Т. Чайковський по $10; М. Мізюк, Д. Скробут, Г. Волошинович, І. Тимочко і В. Каліновський по $5.00.

На Рідну Школу жертвували отсі добродії: Ів. Федан $10.00; В. Волошин і Петро Матвіїв по $2.00; Е. Біндас, П. Новосад, П. Зілінський, Н. Н., Я. Сич, С. Дмитрів, С. Ципинюк, С. Лобур, П. Кузьмиха, М. Бомбик, Т. Колодій і И. Стасів по $1.00; С. Дмитрів 50 цнт.

На оплату протестів зложили: А. Гусак, І. Подольський, М. Мізюк, М. Дуранський і М. Климчук по $1.00; П. Кузьмиха, С. Цепенюк, М. Головчак, І. Тимочко, П. Матвіїв, І. Диркач, І. Федан, В. Бугель, А. Пахольчак і М. Грацонь по 50 цнт.; В. Волошин 30 цнт.; М. Бомбик, М. Собор, Ю. Прокопир, Т. Гарачмак, Т. Колодій, М. Новак, Р. Коваль, М. Новосад, А. Марійка, Т. Каліновський, Д. Дмитришин, Р. Галишин, Н. Н., П. Боднар, П. Скочиляс, Т. Дмитрів, С. Дмитрів, П. Пастирнак, Д. Скрабут, Я. Коваль, А. Блажовський, Н. Комінко, Т. Попович і К. Романів по 25 цнт.; К. Зілінська 20 цнт.

Вибрано комітет, котрий має збирати бонди і жертви на Рідну Школу. До того комітету ввійшли слідуючі особи: Г. Волошинович, П. Зілінський, М. Новосад, Марія Котелець і Василь Волошин. Відтак забрав ще раз слово п. М. Хандога і сказав, що під теперішну пору нам найбільше треба єдности, бо в єдности сила, в силі побіда, а в побіді слава.

На закінченнє всі присутні відспівали „Ще не вмерла Україна" і „Не пора". На тім віче закінчено, а нарід з надією на свою побіду розійшовся домів.

Петро Зілінський,
Василь Каліновський,
секр. віча.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Як у нас стоїть справа з українськими бондами.

Заходами урядників тов. ім. Тараса Шевченка, від. 241 У. Н. С., в Провіденс, Р. Ай., члени сего товариства закупили бондів Позички Національної Оборони на суму 75 долярів. Товариство ухвалило на тусаму ціль зі своєї каси 50 долярів, отже разом зібрано 125 долярів. Ті гроші зістали вислані дня 27. жовтня б. р. на місце призначення.

Тут подаю імена тих патріотів, котрі закупили українські бонди: Іван Витязь, Михайло Свідер, Николай Пшоновський і Михайло Миськів по $10; Павло Баворовський, Марія Баворовська, Семко Кіндибалюк, Павло Патикевич, Павло Накупінський, Теня Миськів і Николай Костів по $5.

На пятьдесять тутешних українських фамілій, а може і більше, тільки одинайцять людий заявилися за свободою для свого рідного брата, з котрого останню кров ссуть ляцькі гадюки. Сі, котрі покупили українські бонди, мабуть чи не найбіднійші робітники в нашій місцевости. Їх імена будуть записані в золотій книзі нашої любої вітчини, а імена приклонників ляцьких гадюк повинноси виписати на великій таблиці і повісити на публичнім місци, щоби кождий Українець, котрий любить свободу свою і своїх братів, як буде переходити коло неї, зобачив на свої власні очи зрадників рідного краю.

А до Вас, дорогі Браття робітники, в котрих бється українське серце, апелюю: Не слухайте зрадників, котрі стратили свої „джаби" за своє дурне „я". Вони не повинні мати жадного довіря в нас, а зате ми повинні бойкотувати їх на кождім місци.

Хто хотів би купити бонд Національної Позички з Провіденс, хай зголоситься до уряду тов. ім. Т. Шевченка, або може сам післати гроші у призначене місце.

Член 241. від. У. Н. Союза.

ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

(Сей лист написав Іван Будник з села Качанівка, повіт Скалат, котрий перебуває тепер у Франції, до свого свояка, Йосифа Гайдамахи, в Філядельфії, Па. Коротенька історія сего українського страдальця така: В 1914 році, коли вибухла світова війна, Іван Будник, маючи 18 літ життя, був покликаний до австрійської армії. При кінці 1915 р. він попався в російський полон і перебув у нім аж до російської революції в 1917 році. Коли прийшло до заключення мира між Україною й осередними державами, то Будник знаходився тоді в Латвії, отже взяли його наново до австрійського війська. По розпаді Австрії він перейшов до української армії і боровся цілий час з Поляками за свою рідну землю. Був три рази ранений, а нарешті дістався в руки Ляхів, котрі запроторили його до тюрми у львівських Бриґідках і там враз з иншими страшенно мучили. До дому він повернувся по жнивах 1920 р. Його старенький батько Андрій по повороті сина пожив ще пару місяців і вмер. Тоді Іван зачав думати про виїзд за границю, найрадше до Америки. Коли Поляки зачали в Галичині мобілізувати людий до своєї армії, то Будник, аби не попастися проти волі до ворожого свому народови війска, виїхав в липни б. р. до Франції, бо в тім часі французькі агенти в Галичині вербували людий на роботи до своєї держави. Тепер він працює у французькім місті Амбрін (Ambrines), а з весною має намір приїхати до Америки).

Амбрін, 24. вересня 1921.

Дорогий Брате!

Тому три дни я відписав Тобі на Твій остатний лист, а нині складаю Тобі сердечну подяку за часописи, які я сегодня отримав.

Не можеш собі уявити, любий Йосифе, як дорогі для мене тих кілька ґазет. Я такого презенту не сподівався. Для мене тут у чужині, де рідного слова не чую вже три місяці, тоті часописи дорозчі міліонів! Тоті ріжні вісти про нашу рідну українську справу так мене підбодрили, що я сам собі не можу повірити, що щось подібного бачу надруковане.

Я читав богато колись давнійше і читав тепер недавно наші українські часописи, де крім оголошень і якихнебудь новин не було більш нічого, бо то, що займало перші сторони, все було сконфісковане. А тут я бачу і читаю таке, про що наші люди в Галичині навіть мріяти не сміють; бо там зі страху перед польськими криміналами все дрожить. А тих польських криміналів у нашім рідним краю є тепер сила силенна, бо навіть приватні доми замінено на тюрми, в яких мучиться наш український нарід.

Поневірявсь і я в тих польських криміналах чимало, але нехай Бог заплатить Полякам за мої муки — а може і я ще коли хоч трошки їм за се відвдячуся... Як воскресне наша власна держава, а я ще буду при життю, то певно Полякам своїх кривд і кривд свого народу не подарую!

Як пригадаю собі тепер ті львівські Бриґідки, то аж в очах мені тьмиться. Там мене ставили до розстрілу і польський ксьондз казав до мене: „Пшизнай сен, кабане, бо то юж остатні раз, то повєдз правдем, ілєсь Полякув замордовал?!" Потім завязували мені очи і стріляли в мур, а опісля знов допитували і мучили не гірше середновічних інквізиторів. Усе те я перетерпів, але забути не забув і не забуду до самої смерти!

Знаєш, дорогий Брате, що як би я хотів усі свої життєві пригоди описати, то треба-б на се дуже богато часу й паперу, але може я коли оповім Тобі усе те устно... Тимчасом, як будеш мати нагоду, то пришли мені ще такийсамий презент, за що я буду Тобі дуже вдячний, бо з тих ґазет не тільки я сам буду користати; тоті часописи підуть з рук до рук моїх товаришів, котрі рівнож відчувають недолю нашої неньки України.

Поздоровляю Вас усіх—Ваш
Іван.

(Сей лист походить з села Літовиско, пов. Броди. Прислав нам його до поміщення Николай Горобійовський з Філядельфії).

Коханий Брате!

У нашім краю загубилася десь правда. Ми її шукаємо тай шукаємо і годі знайти! Може ви там в Америці маєте ключ до тої пропавшої правди, то пришліть нам його як найскорше, бо инакше ми всі тут марно загинемо. Тут кождий Поляк—пан, а кождий Українець — раб. Панувати вільно лише Полякам, а Українець має їх наймитом бути. З ласки Поляків ми маємо тут повно всякого „добра", але найбільше такого паперу, котрий називається „польска марка".

У нас замісць збіжа сіють тепер тютюн, бо не маємо що курити (їсти „гайдамакам" не треба!) Польські „фінанси" ходять по селах на ревізію і за кождий корч тютюну накладають кару в квоті 100 марок.

Всього, що тут діється, я Тобі описати не можу, бо наші „панські" власти дуже остро карають тих людий, котрі за правдою шукають, або правду говорять. Скажу Тобі лише те, що всі наші села (Ратищі, Маркопіль, Звижень, Чепелі, Пеняки, Голубиця, Жарків, Ящнів, Дубє, Коллубищі і богато инших) геть понищені. Примірово в селі Звижню то і найсильнійший чорт може голову зломити. Як люди поверталися з бараків до своїх домів, то не могли своїх пляців пізнати. Люди мешкають по ямах, як борсуки, і там гинуть з голоду і смороду. Діти ходять голі, як цигани, і дичіють. От чого то нам война наробила! Так у нас люди розкошують, що вже й плакати не годні. А Польща про нас не забуває... На відбудову дістали деякі наші люди по 200 до 300 марок і сеї державної запомоги вистарчило на кілька топок соли.

Коханий Брате! Написав би я Тобі дещо більше, але вибачай! — польська дисципліна не дозволяє... Та Тобі мабуть і сего вистарчить... Позбирай ті мої скупенькі вісти на шнурок і пусти їх з вітром у широкий світ. Може вони, ті наші „ґаразди", попадуться в руки такій людині, що має серце в грудях, бо за нас ніхто тепер не памятає, ніхто не журиться нашою щербатою долею. Заки сонце зійде (маю на думці наших опікунів з великої антанти), то роса нам усім очи виїсть!

Ох, як би так наші американські земляки схотіли занятися нашим теперішним лихоліттєм! Богато Ви, наші дорогі Родимці, можете зробити на вільній земли, але... най Вас Бог милує! Ми лише просимо Бога, щоби Ви не бачили ніколи того пекла, в якім наш нещасний люд своє життє коротає.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".